

IVO AŠČIĆ*

Informiranje i promidžba temeljnih vrijednosti policije putem poštanskih maraka

Sažetak

Izumom poštanske marke, sredinom XIX. stoljeća sustavno je pojednostavljen način komunikacije, a marka je naknadno dobila brojne druge uloge, kao što je sredstvo promidžbe nacionalne baštine, marketinško oruđe te predmet sakupljanja.

Znatan broj poštanskih uprava izdao je marke na temu policije s ciljem informiranja i educiranja građana ali i podizanja svijesti o važnosti i ulozi policije u društvu. Na ovim malim formatima, koje još nazivaju putujući veleposlanici država iz kojih potječu i teme koje nose na sebi, prikazana su gotovo sva važnija područja i djelatnosti policije, poput: policijskih obljetnica, dana policije, policijskih oznaka, policijskih snaga, sigurnosti u prometu, policijskih vozila, međunarodnih policijskih udruženja, čuvanja državnih granica, policijskih akademija i sl.

I hrvatski javni poštanski operator, koji sukladno sa Zakonom i uvjetima propisanim aktima Svjetske poštanske unije, jedini ima pravo izdavati poštanske marke Republike Hrvatske, proteklih dvadeset godina izdao ih je nekoliko na temu policije: 27. europska regionalna konferencija Interpola u Dubrovniku, 10. obljetnica vojno-redarstvenih akcija Bljesak i Oluja, 150. obljetnica rođenja Ivana Vučetića (s otiscima prsta kao simbola daktiloskopije) i dr.

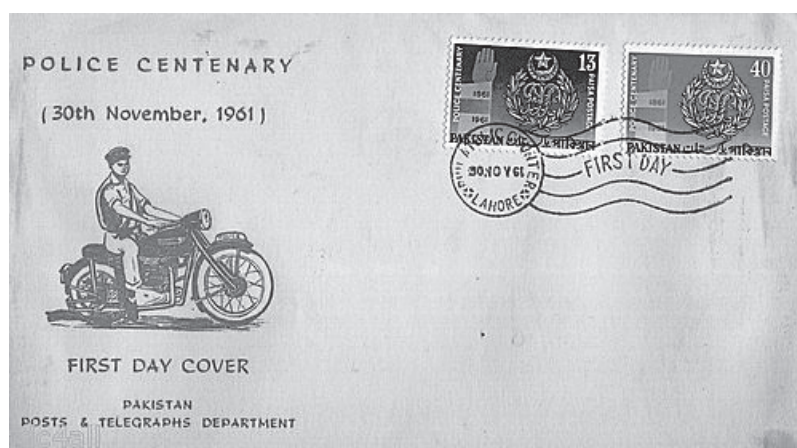
Poštanska marka, za razliku od ostalih marketinških medija, nalijepljena na pošiljku ulazi u svaki dom ili ured bilo gdje u svijetu, te pokazuje način kako se jedno područje, kao što je policija, može predstaviti i zamijetiti. Unatoč suvremenim sredstvima komunikacije, kao što su telefon, internet, SMS, faks i sl., poštanski kanal je jedino sredstvo komunikacije za većinu svjetskog stanovništva te je iz toga razloga pošiljka s poštanskom markom daleko od toga da postane dio povijesti ljudske civilizacije.

Ključne riječi: poštanska marka, policija, informiranje, edukacija, promocija.

* Ivo Aščić, dipl. ing., HP – Hrvatska pošta d.d., Zagreb.

UVOD

Organizirani prijenos vijesti i robe odnosno poštanska služba, kao i policija, nastala je prije nekoliko tisućljeća s pojavom prvih država i to za potrebe centralizirane vlasti koja ostvaruje svoje interese na određenom području. Prometnice za potrebe glasničke službe, pismo, kontrola ponašanja ljudi i zakoni o kaznenim djelima protiv društva, korišteni su kod Sumerana u Mezopotaniji, čak u trećem i drugom mileniju prije Krista. Jedna od najvećih i najbolje organiziranih glasničkih službi u starom vijeku bio je rimski *Cursus Publicus* s vrlo razvijenom infrastrukturom za prijevoz putnika, vojske, roba, ali i prepiske. Prvi pisani dokument o postojanju glasničke službe na području današnje Hrvatske potječe iz vremena vladavine kralja Ladislava odnosno 1091. godine. Glasnici Dubrovačke Republike, koji se spominju 1272. godine, organizacijom, funkcioniranjem i stoljetnim trajanjem nadmašili su glasovitu glasničku organizaciju Mletačke Republike u prenošenju europske korespondencije u Carigrad. Izumom tiskarskog stroja 1453. godine umnožit će se tiskovine te time povećati pismenost i dopisivanje što će se izravno odraziti na nastanak moderno organiziranih poštanskih službi u prvoj polovici 16. stoljeća.

Slika 1: Stoljeće pakistanske policije – otmnica prvog dana iz 1961.

Uvođenjem u promet poštanske marke u prvoj polovici XIX. stoljeća (u vremenu nastanka uređenih policijskih službi) kao sredstva za plaćanje poštanskih usluga unaprijed, sustavno je pojednostavljen proces razmjene pisane riječi za sve sudionike u složenom poštanskom sustavu (pošiljatelj, operator i primatelj). Do izuma prve poštanske marke 1840. godine, čiji je izumitelj Englez Rowland Hill, dopisivanje je bilo uglavnom namijenjeno povlaštenim odnosno bogatim pripadnicima društva. Relativno kasni izum kuverte (1830.) također je dodatno unaprijedio poštanski promet kako onima koji pišu tako i onima koji prenose ili primaju pošiljke.

Prve poštanske marke na području današnje Republike Hrvatske bile su u uporabi već sredinom XIX. stoljeća (marke carske Austrije). U to vrijeme nastala je i austrijska žandarmerijska policija, sa svojim ispostavama na području današnje Hrvatske. Od 1871. godine u sjevernoj Hrvatskoj, pošiljke su se morale frankirati mađarskim markama. Samo mjesec dana od nastanka države SHS 1918. godine, u prometu su se pojavile prve hrvatske poštanske marke – alegorijski prikaz oslobođenja u liku roba koji kleči i kida lance. Tijekom II. svjetskog rata na području današnje Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine,

bile su u uporabi marke Nezavisne Države Hrvatske, koje su također danas predmetom interesa filatelista. Od 1991. godine do danas više od 825 različitih poštanskih maraka s natpisom REPUBLIKA HRVATSKA našlo se kako u unutarnjem i međunarodnom prometu tako i u filatelističkim zbirka ili muzejima diljem svijeta.

1. IZDAVAČKA POLITIKA

U skladu s aktima Svjetske poštanske unije i odlukom zakonodavne vlasti određene države, nacionalni poštanski operatori imaju pravo izdavati poštanske marke. Ovu privilegiju imaju i Ujedinjeni narodi ali i mali samostalni teritoriji kao što je Sveta Helena, Otok Man, Gibraltar, i dr.

Hrvatske se marke izdaju na način da hrvatski javni poštanski operator svake godine upućuje javni poziv svim institucijama i građanima radi dostave prijedloga s temama koje bi se mogle naći na markama za određenu godinu. Predložene teme moraju pridonositi razvijanju veza među narodima te njegovati suradnju na kulturnom, socijalnom i gospodarskom području. Motivi na markama mogu biti različiti, od kulture, znanosti i povijesti do sporta ili obilježavanja važnijih obljetnica ili aktualnih događaja (npr. marka Republike Hrvatske *Prva obljetnica primanja Republike Hrvatske u Ujedinjene narode* izdana 1993. godine). Temeljem pristiglih prijedloga Povjerenstvo za izbor motiva, likovnih i grafičkih rješenja poštanskih maraka, koje imenuje mjerodavno ministarstvo, odabire teme te donosi plan njihova izdavanja. Osmišljavanje i izrada likovnih i grafičkih rješenja poštanskih maraka povjerava se vodećim hrvatskim likovnim umjetnicima i dizajnerima. Procesi tehnike tiskanja poštanskih maraka vrlo su specifični, a posebice zbog vrlo velikih zahtjeva u pogledu kvalitete i svih sigurnosno-zaštitnih elemenata poštanskih maraka.

Naklada poštanskih maraka ovisi o politici izdavača maraka odnosno o vrsti maraka (redovite, prigodne i komercijalne) te zanimljivosti teme (npr. aktualni događaji, obljetnice i sl.) ali i razlogu zbog kojeg se one tiskaju. Marke se nerijetko tiskaju kao zajednička izdanja s drugim poštanskim upravama čije države imaju zajedničke interese, bilo kroz povijest, kulturu, sport i sl. Ono što je vrlo bitno za promidžbu Hrvatske (ali i za teme koje su na marki) jest natpis na svakoj poštanskoj marki – Republika Hrvatska i naziv teme, npr. Dan državnosti.

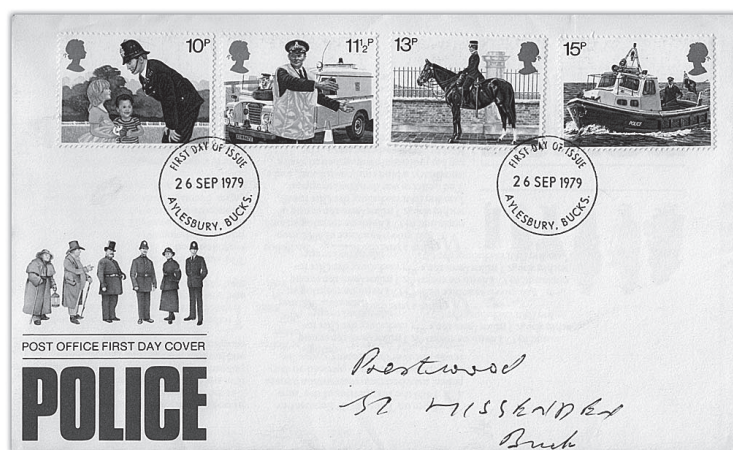
Slika 2: Dan njemačke policije s ukrajinskim pretiskom na dopisnici iz 1942.

Policija je vrlo popularna tema među sakupljačima poštanskih maraka. Različita organizacijska struktura policije (prometna, pomorska, kriminalistička, riječna, aerodromska i dr.) policijska infrastruktura i oprema (policijske postaje, škole, akademije, vozila, odore i sl.), međunarodna policijska udruženja (Interpol, IPA i dr.), policijsko znakovlje, a posebice njihova uloga u sigurnosti u prometu – teme su koje su zanimljive ne samo sakupljačima poštanskih maraka, institucijama izravno povezanim s policijom već i običnim građanima, posebice najmlađima kao sudionicima prometa koji vrlo često sakupljaju poštanske marke. Rijetke su poštanske uprave koje nisu izdale marke koje podsjećaju na borbu protiv kriminala i očuvanja javnog reda i mira. Oko šezdesetak različitih poštanskih maraka, prema podacima Svjetske udruge za razvoj filatelije (eng. *The World Association for the Development of Philately* – WADP), tiskanih u milijunskim nakladama izdano je u svijetu na temu policije, u razdoblju od 2002. do 2011. godine. Brojka je znatno veća ukoliko se njima pridodaju motivi koji su i neizravno povezani s policijom, kao što su Svjetski dan mira, sigurnost u prometu, borba protiv droge, ljudska prava i dr.

2. KOLEKCIONARSKA STRAST

Nakon što je poštanska marka uvedena kao platežno sredstvo u poštanskom prometu, nekoliko desetljeća kasnije je postala sakupljačka strast filatelista kao predmet sakupljanja, čuvanja, izlaganja, trgovanja, krivotvorenja, te estetskoga, raritetnoga, pojedinačnoga, zbirnoga i novčanog vrednovanja.

Filatelija je svojevrsna znanost koja sistematizira kolekcionarsku strast i diže ju na razinu koja je daleko iznad običnog hobija. To je sustavno proučavanje i sakupljanje poštanskih maraka i drugih filatelističkih suvenira kao što su: omotnice prvog dana¹ (eng. *First Day Cover* – FDC), maksimum karte, karneti, dopisnice, žigovi i dr. Sakupljanje maraka je jedan od najstarijih ali i najraširenijih hobija u svijetu, čiji se početci vežu za drugu polovicu XIX. stoljeća.

Slika 3: Britanska omotnica prvog dana iz 1979.

¹ Omotnice prvog izdanja – *First Day Cover* ili kraće FDC je omotnica na kojoj se nalaze ilustracije ili crteži vezani uz poštansku marku koja je na toj omotnici te žig prvog dana izdanja te marke. Ukoliko se radi o izdavanju serije poštanskih maraka na jednoj omotnici se mogu nalaziti sve marke iz serije ili mogu biti raspoređene na dvije omotnice koje su slično ili jednako ilustrirane.

Filateliju nazivaju i hobijem kraljeva (prvi lik na poštanskoj marki bio je upravo lik engleske kraljice Viktorije, a najvrjednije zbirke poštanskih maraka pripadaju kraljevskim, predsjedničkim i bogatim obiteljima). Hobij je vrlo edukativan, a njime se bave milijuni ljudi različitih spolova, dobi, zanimanja i obrazovanja iz svih dijelova svijeta.

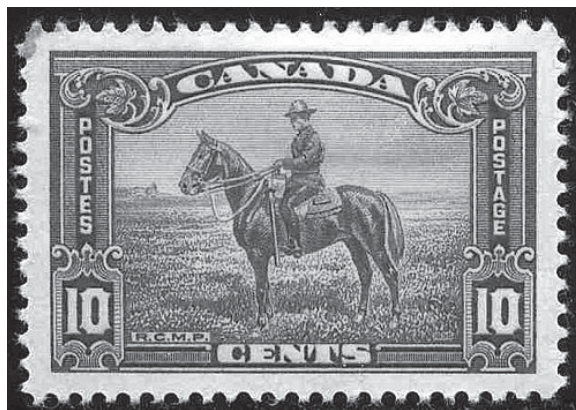
Prema nekim procjenama, čak 25% ljudi u nekom razdoblju života u razvijenijim zemljama sakuplja poštanske marke, a danas u svijetu ima više od 20 milijuna filatelista. I u Hrvatskoj je registrirano nekoliko stotina filatelista organiziranih u dvadesetak filatelističkih klubova pod okriljem Hrvatskog filatelističkog saveza (HFS). Osim što klubovi organiziraju izložbe (npr. Filatelističko društvo Karlovac i Policijska uprava karlovačka od 26. rujna do 8. listopada 2011. godine postavili su izložbu povodom Dana policije), HFS vrlo često sudjeluje na međunarodnim filatelističkim izložbama s natjecateljskim karakterom.

Današnji broj poštanskih maraka koje izdaje preko 200 država i samostalnih teritorija diljem svijeta penje se na nekoliko stotina tisuća različitih maraka. One se razlikuju po filatelističkoj vrijednosti (švedska marka Žuti Treskiling iz 1855. godine 2006. prodana je za 1,429.000 funti), obliku, vrsti tiska, zupčanju, temi i sl. Upravo su to glavni razlozi zbog kojih se filatelisti specijaliziraju za određene države, povijesna razdoblja ili teme (npr. cestovni promet, automobili, policija i sl.) budući da ne mogu pratiti sva izdanja a prije svega zbog velikih financijskih izdataka.

Premda se danas, uza sve društvene mreže, nove vrste (digitalne) zabave i ostale hobije – filatelija čini pomalo zaboravljenom, ona je velikom broju ljudi diljem svijeta i dalje omiljen i zabavan hobi. Prema istraživanjima velika većina filatelista visoko je obrazovana, a djeca koja se bave filatelijom uglavnom su uspješna u životu zahvaljujući upornosti, strpljenju i "oku" za detalje koje razviju baveći se upravo tim hobijem.

3. MOTIVI POLICIJE NA POŠTANSKIM MARKAMA

Izdavači poštanskih maraka prilikom puštanja poštanskih maraka u promet osim filatelističkih proizvoda obično tiskaju i prigodne tekstove o izdanim poštanskim markama. Isti tekstovi se danas najčešće objavljuju na specijaliziranim internetskim stranicama ili u tiskovinama. Iz njih se mogu saznati pojedinosti o poštanskoj marki odnosno podaci o samome motivu na marki te njegovu značenju.

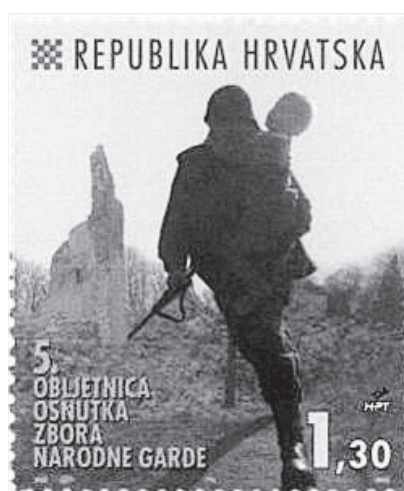
Slika 4: Jedna od prvih poštanskih maraka s motivom policije, izdana 1935.

Poštanske marke s motivima iz područja policije pojavile su se u prvoj polovici XX. stoljeća iz čega se može zaključiti da su vlade država, vlasnice nacionalnih poštanskih operatora željele pokazati ulogu i značaj policije u očuvanju mira i poretka ali i njihova doprinosa u sigurnosti u prijevozu pošiljaka kao jednog od najvažnijih čimbenika u poštanskom prometu. Jedna od prvih poštanskih maraka s motivom policije je ona Kanadske pošte iz 1935. godine. Marka prikazuje kanadskog policajca (rendžera) na konju s pozadinom kanadskog prostranstva. Zbog zanimljivosti i važnosti teme, marku s istim motivom kanadske nacionalne policije osnovane 1873. godine (eng. *The Royal Canadian Mounted Police – RCMP*; fr. *Gendarmerie royale du Canada – GRC*), a koja zapošljava skoro 30 tisuća policajaca – Kanađani su izdali ponovno 1964. godine.

Proučavajući i istražujući poštanske marke, sakupljači mogu više saznati s maraka – o Danu policije (kada i zašto se obilježava): Oman (1981. i 1987.), Mađarska (2003. i 2004.), Egipat (2002., 2005. i 2007.), Sirija (1986.), Alžir (1975. i 1999.), Argentina (1965.) i dr.; o finskom policijskom obilježju na njihovoj marki iz 1966., o međusobnoj suradnji poštanske službe i policije na iranskoj marki iz 2003., o konferenciji IPA-e na zapadnonjemačkoj marki iz 1956., o 160. obljetnici turske policije na marki iz 2005. godine, policijskim vozilima na talijanskoj marki iz 2002., policijskim psima na kubanskoj marki iz 2001., policijskoj akademiji na indijskoj marki iz 2008., ulozi policije u sigurnosti u prometu na francuskoj marki iz 1976., borbi protiv terorizma na ruskoj marki iz 2002. godine i itd.

3.1. Hrvatska policija na markama

Puštanjem u promet prigodne poštanske marke *5. obljetnica osnutka Zbora narodne garde*, u svibnju 1996. godine, hrvatski javni poštanski operator iznova je podsjetio na doprinos Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske u Domovinskom ratu, koje 12. travnja 1991. godine osniva Zbor narodne garde (ZNG) kao jezgru buduće Hrvatske vojske. Marka je izdana u nakladi od 350 tisuća, nominalne vrijednosti 1,3 kn. Za likovno rješenje korištene su fotografije iz Domovinskog rata 1991.

Slika 4a: Poštanska marka u povodu 5. obljetnice osnutka Zbora narodne garde, svibanj 1996.

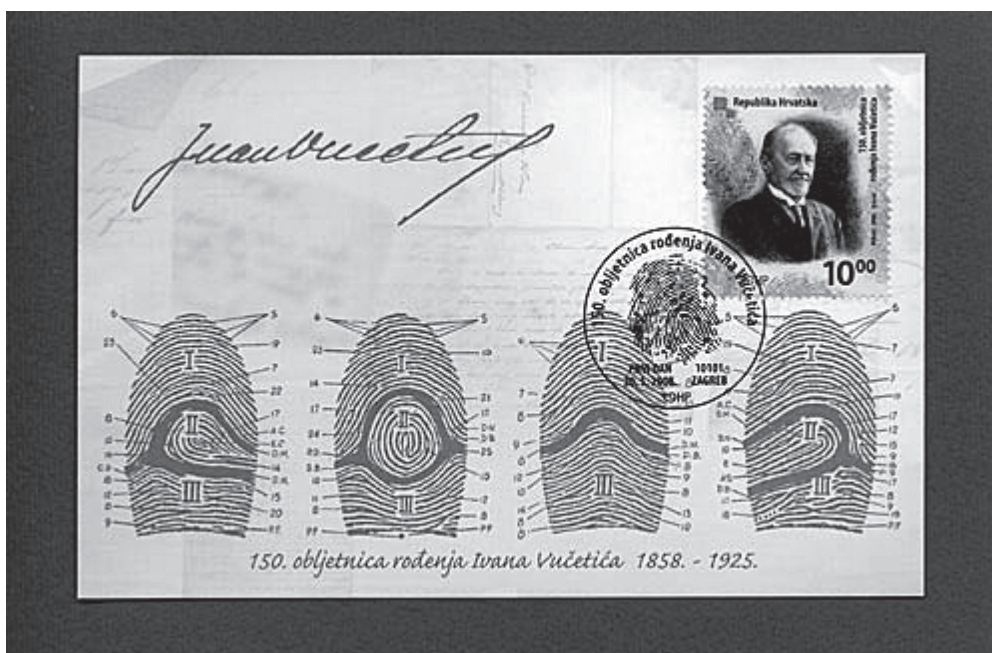
Hrvatska pošta i telekomunikacije (HPT) u tu čast izdala je i FDC – omotnicu prvog dana te prigodni list. Danas ova marka ima isključivo filatelističku vrijednost budući da

je Hrvatska pošta (jedna od nasljednica HPT-a) sve poštanske marke Republike Hrvatske s oznakom HPT povukla iz poštanskog prometa odnosno takvim markama se ne mogu više plaćati poštanske usluge. Zbog velikog interesa filatelista cijelu nakladu ove marke izdavač je prodao.

Slika 5: 10. obljetnica vojno-redarstvenih akcija Bljesak i Oluja na marki 2005.

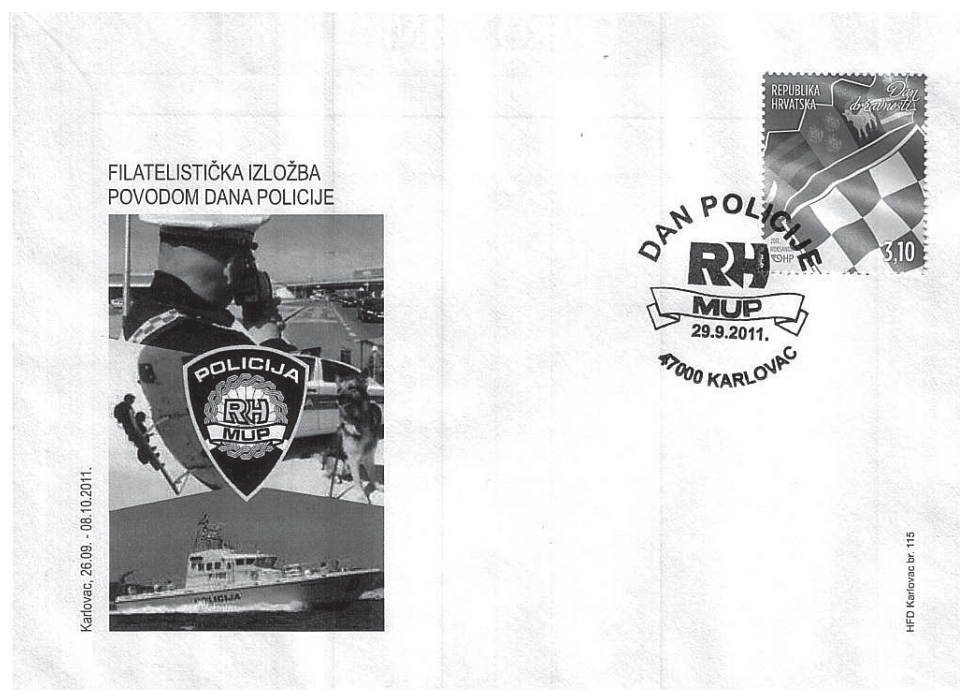
Izdavanjem poštanske marke Republike Hrvatske 10. obljetnica vojno-redarstvenih akcija Bljesak i Oluja, Hrvatska je pošta skrenula pozornost javnosti na ulogu vojno-redarstvenih postrojbi u bližoj hrvatskoj povijesti te njihovim akcijama Bljesak i Oluja kojima je oslobođen okupirani dio međunarodno priznate Hrvatske. Marka je puštena u promet 1. svibnja 2005. godine u nakladi od 300 tisuća.

Slika 6: Maksimum karta s likom Ivana Vučetića u izdanju Hrvatske pošte iz 2008.

U povodu 150. obljetnice rođenja hrvatskog izumitelja daktiloskopije Ivana Vučetića, HP (Hrvatska pošta) je u svibnju 2008. godine tiskala prigodnu poštansku marku u bloku, a izdana je i maksimum karta (savršeni filatelistički proizvod, a sastoji se od razglednice

na kojoj je s prednje strane nalijepljena marka i poništena poštanskim žigom, pri čemu se traži što veća podudarnost ova tri elementa). Nominala marke je 10 kn. Na marki, autorice Klare Mikulić, prikazan je portret Ivana Vučetića s otiscima prsta kao simbola daktiloskopije. Ovome argentinskom policijskom službeniku (Juan Vucetich) i Argentinska pošta se odužila objavljivanjem njegova lika na poštanskoj marki 1962. godine. Vučetić (rođen 1858. godine na Hvaru a radni vijek je proveo u Argentini) je poznat po tome što se založio da se daktiloskopija kao metoda za utvrđivanje identiteta počne primjenjivati u policijskom radu te je svojim trudom i upornošću uspio ozakoniti novo zvanje vještaka identifikatora (*perito identificador*). Prvi riješeni slučaj primjenom daktiloskopije bio je onaj iz 1892. godine, a u Hrvatskoj 1904. godine. Današnja daktiloskopska evidencija Hrvatske broji više od 250 tisuća počinitelja kaznenih djela, a od 2006. godine u primjeni je sustav AFIS za automatiziranu provjeru i pohranu otisaka prstiju i dlanova. Za usporedbu, policije svijeta, kao što su FBI, BKA Wiesbaden itd., također se koriste Sagemovim AFISOM, pa se i Ministarstvo unutarnjih poslova RH nabavom ovog sustava pridružilo vodećim svjetskim policijskim upravama.

Slika 7: Dan policije – prigodna omotnica u izdanju HFD-a Karlovac

Prigodnim žigovima Hrvatske pošte vrlo je često obilježavan Dan policije 29. rujna. Tako je 29. rujna 2005. godine u poštanskom uredu 10 101 Zagreb bio u uporabi prigodni žig Dan policije, 29. rujna 2007. godine u pošti u Šibeniku, a 29. rujna 2011. u Karlovcu. Osnovna uloga prigodnoga kao i običnoga poštanskoga žiga je da poništi poštansku marku te time potvrdi mjesto i vrijeme prijma pošiljke. Prigodni žig dodatno sadrži i neku poruku kao što je Dan policije te se može koristiti samo na određeni datum i na određenome mjestu. Pošiljke čije su marke poništene prigodnim žigovima filatelisti posebno cijene.

3.2. Važniji događaji i obljetnice

Poštanske marke kojima se obilježavaju bitne obljetnice ili neki bitni događaji imaju zadatak podsjetiti na njihovu važnost ne samo u komunikativnom već i u kulturološkom smislu. Izdavanje maraka oko neke obljetnice ili događaja ponekad je jedini pisani dokaz o tome događaju, a najčešće je vrlo često povezan s nizom drugih manifestacija što svakako daje jednu veću dimenziju cijelom događaju. Iz ovih policijskih obljetnica vrlo lako se može saznati vrijeme nastanka modernih policijskih službi u određenim državama ali isto tako bitni događaji za policiju (Dan policije, spomen na policijske žrtve i sl.). Poštanskim markama, na primjer, je obilježena(o):

- 150. obljetnica gibraltarske policije. Poštanska uprava Gibraltara je 1980. godine izdala četiri poštanske marke s motivima svoje policije. Nakon 1830. godine Utvrda i garnizon Gibraltar postala je kolonija Gibraltar. Iste godine je osnovana i policija kao najstarija od svih zemalja Commonwealtha te druga najstarija Britanska policija u svijetu;
- 75. obljetnica *Garda Síochána* (Irska nacionalna policijska služba) prikazana je na poštanskoj marki Irske pošte (*An Post*) 1997. godine. Godine 1988. motiv *Garda Síochána* je također objavljen na irskoj marki;
- 200. obljetnica nacionalne garde (*Guarda Nacional Republicana*) na dvije portugalske poštanske marke 2001. godine. Portugalska Garda je u svojoj bogatoj povijesti imala sve policijske karakteristike (*Guarda Real de Polícia de Lisboa*);

Slika 8: 80. obljetnica čileanske policije iz 2007., izdana u seriji od dvije marke

- 200. obljetnica Kraljevske malezijske policije iz 2007. godine na tri marke. Maležani su na svojim markama prikazali različite policijske motive: povijesna policijska postaja, policajci u borbi protiv komunizma te moderna policija;
- 125. obljetnica žandarmerijske policije na austrijskoj marki iz 1974. godine. Motiv prikazuje policajca na konju. Ova obljetnica je izravno povezana i s poviješću Hrvata ali i susjednih naroda, zna li se da je žandarmerijska policija carske Austrije bila u to vrijeme nadležna i na većem dijelu današnje Hrvatske.

3.3. Međunarodna policijska udruženja

U povodu 27. konferencije Međunarodne policijske udruge (eng. *International Police Association – IPA*), održanoj u Brisbanu (Australija) u listopadu 1996. godine, Rumunji su izdali poštansku marku *10 godina od osnivanja rumunjske sekcije IPO*. Na

marki, koja je tiskana u bloku i nakladi od samo 11 tisuća komada, prikazan je portret rumunjskog vladara Alexandra Ioan Cuza (1820.–1873.), u čije je vrijeme nastao prvi organizirani oblik rumunjske policije. Na ostatku bloka prikazan je logo IPA-e te naziv Sekcija Rumunjska. IPA je najveća policijska udruga u svijetu, osnovana još 1950. godine, na inicijativu engleskog policijskog narednika Arthura Troopa pod esperantskim sloganom *Servo Per Amikeco* (služiti kroz prijateljstvo). Ova policijska Udruga okuplja više od 400 tisuća članova u 61 zemlji svijeta. Članstvo nije uvjetovano funkcijom, zvanjem, jezikom, spolom, rasom, religijom i svjetovnim nazorom. Udruga ima svoju sekciju i u Hrvatskoj.

Izraelska pošta je izdala prigodnu poštansku marku na temu IPA-e u kolovozu 2011. godine te njome najavila XX. svjetski kongres IPA-e koji će se održati u izraelskom gradu Eliatu 2012. godine. Na jednom od privjesaka, u tiskarskom arku, izdanom u ograničenoj nakladi, nalazi se i zastava Republike Hrvatske.

Jedna od najčešćih policijskih tema na poštanskim markama je Međunarodna organizacija kriminalističke policije – Interpol (eng. *International Criminal Police Organization* – ICMO) osnovana 1923. godine u Beču. Prvi međunarodni kongres kriminalističke policije održan je u Monaku 1914. godine te je utemeljen rad s evidencijama međunarodnih kriminalaca. Godine 1946. nakon II. svjetskog rata, obnavlja se rad Međunarodne komisije kriminalističke policije, stožer prelazi u Pariz, prihvaćen je novi Ustav organizacije, a prvi put se koristi riječ INTERPOL kao kodni naziv na teleprinteru. Iste godine Međunarodna komisija kriminalističke komisije mijenja naziv u Međunarodna organizacija kriminalističke policije – Interpol. Danas se sastoji od 188 država članica sa sjedištem u Lyonu (Francuska).

50. obljetnica od osnutka INTERPOLA (1923.–1973.) najkorišteniji je motiv na poštanskim markama s temom Međunarodne kriminalističko-polijske organizacije, jedne od najvećih međunarodnih organizacija. Ovu veliku obljetnicu, čija se 42. sjednica održala u Beču od 2. do 9. listopada 1973. godine, obilježile su brojne države kao što su: Zapadna Njemačka, Burkina Faso, Libija, Nikaragva, Senegal, Kambodža, Čile, Cipar, Austrija, Iran, Indija, Kenija, Uganda i Senegal te brojni drugi izdavači maraka, s jednom ili više maraka. Iz motiva ovih maraka ali i popratnih tekstova može se saznati čitava povijest Interpola: logo, mjesto i zgrade sjedišta, ciljevi Interpola, mjesto održavanja sjednica, članice i sl.

Također, brojne druge države obilježile su na markama različite sjednice Interpola:

– vrlo važan datum za Republiku Hrvatsku je 4. studenoga 1992. godine kada je na 61. sjednici Glavne skupštine u Dakaru (Senegal) primljena u članstvo ICPO – Interpol, nakon čega je u okviru MUP-a RH, Sektora kriminalističke policije, osnovan Središnji nacionalni ured Interpol Zagreb. Obilježavajući 75. obljetnicu utemeljenja Međunarodne organizacije kriminalističke policije, Središnjem nacionalnom uredu Interpol Zagreb pripala je posebna čast organizirati 27. europsku regionalnu konferenciju ICPO – Interpol, koja se održala od 13. do 15. svibnja 1998. godine u Dubrovniku. Povodom ovoga događaja HPT je izdao marku 27. Europska regionalna konferencija Interpola u Dubrovniku u arku od 20 maraka;

Slika 8a: 27. Europska regionalna konferencija Interpola u Dubrovniku

– Iran 1968. godine: u povodu 37. sjednice generalne skupštine Interpola održane u Teheranu;

– jedna od najmanjih europskih država Lihtenštajn priključila se Interpolu 1955. godine što je i prikazano na njihovoj poštanskoj marki *50 godina Interpola Vaduz*, izdanoj 2005. godine, nominalne vrijednosti 1,9 švicarskih franaka;

Slika 9: 50. obljetnica Interpola – zapadnonjemačka marka iz 1973.

– 38. europska regionalna konferencija Interpola u Crnoj Gori 2009. godine prikazana je na marki San Marina. Nominalna vrijednost marke je dva eura.

I drugi policijski događaji prikazani su na markama: skup arapske policije (dvije marke – Katar 2008.), 31. konferencija policijskih agencija iz europskih glavnih gradova, i sl.

3.4. Borba protiv terorizma

Ured Ujedinjenih naroda za drogu i kriminal (eng. *United Nations Office on Drugs and Crime* – UNODC), svake godine 26. lipnja, na Međunarodni dan borbe protiv zlouporabe opojnih droga i nedopuštene trgovine, pokreće međunarodnu kampanju o negativnom utjecaju droga te odgovornost društva oko odgoja mladih. Svoj doprinos u promidžbi ove vrlo važne kampanje daju policije diljem svijeta ali i poštanski operatori izdavanjem poštanskih maraka na ovu temu. Jedna od njih je i Rumunjska koja je 2006. godine izdala poštansku marku pod sloganom *Droge nisu dječja igra*, s logom UNODC i Rumunjske agencije za suzbijanje droga. Borba protiv terorizma, Europski dan žrtava

terorizma, nacionalne kampanje protiv terorizma, također su neke od tema izdavača poštanskih maraka.

Posebno namijenjeni i specijalno obučeni psi, u službi policije, također su česti motivi na poštanskim markama: pošta Velike Britanije (*Royal Mail*) izdala je marku s motivom policijskog psa u seriji fauna (psi) 2008. godine, poštanska uprava UN-a (eng. *United Nations Postal Administration* – UNPS) izdala je 7. travnja 2011. tri marke s motivima pasa (New York: labrador, Ženeva: njemački ovčar i Beč: belgijski ovčar malinois) kakvi se koriste kao osiguranje u objektima Ujedinjenih naroda.

Slika 10: Motiv policijskog psa u izdanju britanske pošte iz 2008.

3.5. Sigurnost u prometu

Jedan od globalnih problema koji se odnosi na sve dijelove društva je sigurnost u prometu. Osnovni mu je cilj očuvanje života i zdravlja ljudi koji su potencijalno ugroženi samim sudjelovanjem u prometu. Više od 1,2 milijuna ljudi svake godine pogine u prometu a nekoliko desetaka milijuna se još ozlijedi, veliki broj s trajnim invaliditetom. U Hrvatskoj je u 2010. godini poginulo 426 osoba u prometu. Najviše se nesreća, prema nekim procjenama, i to čak 80% događa u naseljenim mjestima. Čak osam tisuća pješaka u Europi pogine u prometu.

Slika 11: Srce za ... Policiju! Belgijska marka iz 2003.

Radi povećanja prometne sigurnosti, brojne institucije diljem svijeta ulažu velike napore u podizanju svijesti o važnosti sigurnosti u prometu, posebice kroz obrazovanje i informiranje. Jedan od oblika edukacije su i poštanske marke s temom o sigurnosti u

prometu (uporaba sigurnosnih pojaseva, poštovanje semaforškog svjetla, smanjenje brzine, poštovanje prometnih znakova, suzbijanje vožnje pod utjecajem alkohola i opojnih droga, i sl.), koje putem pisama dolaze i u najudaljenije kutke Zemljine planete ili pak nalaze svoje mjesto u albumima brojnih filatelista ili muzejima diljem svijeta. Također, zbog svojih kulturnih i edukativnih vrijednosti vijest o izdavanju takvih poštanskih maraka prenosi veliki broj medija čime se ponajprije djeluje i na najširu publiku. Do sada je u svijetu izdano na stotine poštanskih maraka na temu sigurnost u prometu, posebice na cesti.

Zasigurno jedan od većih publiciteta imale su poštanske marke Ujedinjenih naroda, koje su izdane 7. travnja 2004. godine na Svjetski dan zdravlja (Dan posvećen sigurnosti na cestama). UNPS je po dvije poštanske marke izdao u New Yorku (ljubaznost na cesti i poštujujte prometne znakove, eng. *Respect Traffic Signs and Courtesy on the Road*), Ženevi (oprez – pješaci i sigurnosni pojasevi, eng. *Caution – Pedestrians! and Safety Seat Belt*) te u Beču (ili piće ili vožnja i brzina = opasnost, eng. *or Drink or Drive and Speed = Danger*). Naklada svih šest maraka je prodana. Marke koje izdaje poštanska uprava Ujedinjenih naroda od 1951. godine putem svoja tri poštanska ureda u različitim valutama u New Yorku (američki dolar), Ženevi (švicarski franak) i Beču (euro) redovito otprema u svijet pošiljke s poštanskim markama čiji motivi imaju globalno značenje. Rijetki su filatelisti koji ne sakupljaju poštanske marke ove renomirane međunarodne institucije. Edukativne i vrlo zanimljive poštanske marke o sigurnosti u prometu s dječjim motivima izdao je znatan broj poštanskih uprava poput marokanske, ruske, ukrajinske i južnoafričke pošte ali i drugih poštanskih operatora.

Sigurnost i u drugim prometnim granama (pomorski promet, zračni promet i dr.) je također dobro zastupljena na poštanskim markama.

3.5.1. Edukativni programi sigurnosti cestovnog prometa

Različite akcije vezane za sigurnost u prometu svake godine provodi Ministarstvo unutarnjih poslova RH. Jedna od njih je ona iz 2011. godine koja u sklopu Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa *Poštujte naše znakove* upućuje na važnost poštovanja prometnih znakova, posebice na početku školske godine kada deseci tisuća učenika kreću prvi puta u školu te svakodnevno sudjeluju u prometu ili kao pješaci ili kao putnici u javnom prijevozu. Preventivno-represivne akcije poput Zaštita pješaka u prometu, Sigurnost na cesti – također su neke od akcija koje je provodilo Ministarstvo unutarnjih poslova zadnjih godina.

Hrvatska pošta svake godine izdaje marke s dječjim motivima kao što su Vilinski svijet, Dječji svijet i dr., kojima želi i djecu potaknuti da nešto više nauče i saznaju o samom motivu na marki ali isto tako pruža im mogućnost da sami kreiraju poštansku marku, kao što je već tradicionalno tema Nove godine.

Izdavanjem poštanske marke od strane nacionalnog poštanskog operatora (s malom nominalom radi što veće dostupnosti djeci, npr. 1,60 kn – poštarina za dopisnice/razglednice u unutarnjem prometu), a na prijedlog mjerodavnog ministarstva (u sklopu Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2011. do 2020. godine) s motivom npr. *Poštujte naše znakove*, na početku školske godine, s kvalitetno pripremljenim marketinškim aktivnostima (tiskovne konferencije, promocija maraka u školama i vrtićima, pisanje pisama uz korištenje spomenutih maraka i sl.) te u suradnji s

brojnim drugim institucijama (npr. Agencija za odgoj i obrazovanje, Hrvatski autoklub, Hrvatske ceste i dr.) – zasigurno bi ovaj način edukacije postigao svoj cilj, u krajnjem slučaju, spasivši samo jedan život ili izbjegavši jednu tjelesnu povredu.

Slika 12: Prometna policija na urugvajskoj marki iz 2008.

Osim što bi se edukativno djelovalo na najmlađe dobne skupine, poštanska marka bi skrenula pozornost i na vozače motornih vozila ali isto tako na tisuće motoriziranih stranih turista koji posjećuju Republiku Hrvatsku. Iz spomenutih razloga ovaj marketinški medij u budućim akcijama nikako ne treba zanemariti.

4. ZAKLJUČAK

Poštanske marke s motivima policije imaju za cilj educirati i podići svijest o povijesnoj ali i današnjoj ulozi policije u borbi protiv korupcije, o sigurnosti u prometu, očuvanju javnog reda i mira; te skrenuti izravno ili neizravno pozornost na važnost očuvanja od zaborava povijesnog razvoja ovog područja od zajedničkog društvenog značaja.

Stotine različitih poštanskih maraka koje su izdale brojne poštanske uprave na temu policije, dolaze do svoje publike ne samo u nerazvijenim i manje razvijenim, već i u najrazvijenijim zemljama svijeta. Može se očekivati da će poštanske uprave od 2011. do 2020. godine, u razdoblju koje su Ujedinjeni narodi proglasili Desetljeće akcije za cestovnu sigurnost, izdati na desetke različitih poštanskih maraka na tu temu, čime će dati svoj mali doprinos u rješavanju globalnog problema radi očuvanja života tisuća ljudi. Bilo bi dobro kada bi u Hrvatskoj, nositelj projekta Nacionalnog programa sigurnosti cestovnog prometa za razdoblje od 2011. do 2020. godine, u jednoj od svojih promidžbenih aktivnosti predvidio (u suradnji s javnim poštanskim operatorom) mogućnost izdavanja prigodne poštanske marke Sigurnost u prometu. Osim što bi takva marka pobudila interes medija i javnosti, njome bi se edukativno djelovalo i na veliki broj sudionika u prometu.

Državne institucije ali i druga poduzeća povezana u ovom području trebala bi obratiti pozornost na ovaj oblik promidžbe, prije svega predlažući poštanskim operatorima motive na poštanskim markama (obljetnice, važni događaji, edukativne prevencije, rariteti i sl.), ali bi valjalo isto tako koristiti već postojeće marke s motivima policije pri redovitom

slanju korespondencije odnosno prilikom nekih marketinških kampanja. Istraživanjima je utvrđeno da pismo s poštanskom markom ima dva puta veću vjerojatnost da bude pročitano, a prvo što se zapazi na poštanskoj pošiljci jest poštanska marka.

S obzirom na to da su poštanske usluge, čak i danas u eri komunikacije i sveprisutne globalizacije, jedino sredstvo komunikacije za većinu svjetskog stanovništva te njihova uloga u kanalima izravnog marketinga, pismo s poštanskom markom daleko je od toga da postane dio prošlosti ljudske civilizacije. Također, neprocjenjiva vrijednost ovog marketinškog medija (poštanska marka) ogleda se i u vrlo raširenom sakupljačkom hobiju – filateliji, posebice u industrijskim zemljama.

LITERATURA

1. Aščić, I., Binički, M., Vukadin, D. (2010). *Javni gradski prijevoz – promidžba putem poštanskih maraka*. U: Automatizacija u prometu 2010. 30. skup o prometnim sustavima s međunarodnim sudjelovanjem, Zbornik radova. Zagreb/Istanbul – Turska: Hrvatsko društvo za komunikacije, računarstvo, elektroniku, mjerenja i automatiku.
2. Aščić, I., Mandić, I., Binički, M. (2011). *Poštanske marke u funkciji promidžbe Hrvatske kao turističke destinacije*. U: Transport Systems 2011. XVIII International Scientific Symposium, Collection of Papers Volume 1. Opatija: Croatian Scientific Society for Transport.
3. Nižić, N. (2007). *Pregled povijesti pošte, brzjava i telefona u Hrvatskoj*. Zagreb: Hrvatske telekomunikacije d.d.
4. *** (2001). *The Guide for the Development of Philately, The fascinating world of stamps*. Bern: Universal Postal Union.
5. *** (1999). *HPT u Domovinskom ratu 1991.–1995*. Zagreb: Hrvatske telekomunikacije d.d., Hrvatska pošta d.d.
6. <http://www.posta.hr> - 1. 10. 2011.
7. <http://www.hak.hr> - 3. 10. 2011.

Summary

Ivo Aščić

Informing and Promoting the Fundamental Police Values Through Postal Stamps

With the invention of postal stamp, in the middle of 19th century, the system of communication has been simplified systematically and stamp subsequently gained many other roles such as: a means to promote national heritage, marketing tool and the subject of philately.

A significant numbers of postal administration have been publishing stamps on the police theme in order to inform and educate citizens, but also to raise awareness of the important role police has in the society. On these small formats, which are also called traveling ambassadors of their domestic countries and theme such as police, all important areas and activities of the police are shown. Some of these are: police anniversaries, police day, police marks, traffic safety, police vehicles, international police organizations, guarding state borders, police academies, etc.

According to the law and regulated acts of Universal Postal Union, Croatian Post (public postal operator) the only one has the right to publish postal stamps of the Republic of Croatia. In the last 20 years Croatian public operator has realized several stamps regarding police theme: 27th European Regional Conference of Interpol in Dubrovnik, 10th Anniversary of the Military Police Actions "Thunder" and "Storm", 150th Anniversary of the birth of Ivan Vucetic (fingerprints as symbol of dactyloscopy), etc.

Unlike other marketing media, postal stamp attached to a letter could enter any home or office in any place around the world and show how one area of social functioning, such as police for example, is presented in society. Despite other modern means of communication (telephone, internet, SMS, fax, etc.), for the most of the world's population traditional postal service still stays as the only way of communicating. Therefore, consignment with the postage stamp is far from being retired from the history of human civilization.

Key words: postage stamps, police, informing, education, promotion.